

12. Пешковский А.М. Принципы и приемы стилистического анализа и оценки художественной прозы. — М., ГАХН, 1927.
13. Реформатский А.А. Введение в языкознание. — М., 1955.
14. Шеремет Л.Г. “Стилистический потенциал антропонимов в современном английском художественном тексте” // Текст как объект комплексного анализа в вузе. — Ленинград, 1984. — С. 133-142.
15. Щетинин Л.М. Слово, имена, вещи. — Ростов н/Д, 1966.
16. Hornby A.S. “Oxford Advanced Learner’s Dictionary”. — Oxford University Press, 1996.
17. Levin S. Linguistic Structures in Poetry. — Mouton, 1962.
18. Fowles J. The Ebony Tower. — Granada, 1981.

Tetyana Oliynyk. Symbolic Proper Names in the Context of Fiction. Symbolic proper names in fiction should be searched in the specific conditions of their usage. Their meanings and stylistic peculiarities manifest only in certain contextual surrounding.

Ірина Салак

ПРО СИНОНІМІЮ ЕЛЕМЕНТІВ АНГЛІЙСЬКИХ ПАРНИХ СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ

Синонімія — універсальне мовне явище, що охоплює всі рівні мови. Складові компоненти парних словосполучень, які поєднані зв'язком синонімії, характеризують це поняття в усьому його розмаїтті.

Парні словосполучення (біноми) являють собою лінійну послідовність, як правило, граматично рівноправних слів однієї і тієї ж частини мови, поєднаних сурядним сполучником: *ladies and gentlemen, day and night, safe and sound, if and only if*.

В системі парних словосполучень привертають увагу своєю частотою вживання біноми, що містять слова-синоніми, в основі поєднання яких лежать їх структурно-семантичні і функціонально-стилістичні особливості. Відповідно до цього у банку даних парних словосполучень, до складу яких входять компоненти-синоніми, виділяють дві групи:

1) з наявними структурно-семантичними особливостями слів-синонімів, що спираються на їх лексичне значення і структуру; зазначимо, що явище синонімії реалізується через два важливі принципи: принцип спільності і принцип розбіжності, і тому виявили інтегральні та диференційні ознаки компонентів- синонімів біномів;

2) з наявними функціонально- стилістичними особливостями слів-синонімів, в основі яких емотивно-конотативне значення або чинник функціонування в певній комунікативній ситуації.

З погляду структурно-семантичних інтегральних і диференційних ознак компонентів-синоніми біномів об'єднуються на основі:

а) параметрів спільності:

- понятійна спільність: *sick and tired*:: набриднути
- тотожність лексичного значення: *clean and tidy*:: акуратний
- можлива загальна валентність: *first and foremost*:: насамперед.

б) параметрів розбіжності:

- із смисловими розбіжностями, що не зачіпають понятійне ядро лексичного значення: *law and order*:: правопорядок
- із додатковими відтінками, пов'язаними з походженням слів: *betwixt and between*:: ні те ні се
- із стилістичними і функціональними забарвленнями: *foibles and weakness*:: слабкість (розм. і літер.).

Виходячи з основного критерію семантичності — тотожності чи близькості лексичного значення, тобто повного чи неповного ступеня схожості смислового змісту, що виявляється в неоднаковому ступені семантичної близькості,— виділяють три ступені синонімічності компонентів-синонімів парних словосполучень:

- повний (максимальний): *pick and choose*:: перебирати
- неповний (середній): *quiet and peace*:: спокій
- мінімальний: *rack and ruin*:: руйнувати.

Серед парних словосполучень найбільше виділяються біноми, компоненти-синоніми яких мають середній ступінь синонімічності, що полягає в семантичній і стилістичній спільності одного з лексичних значень компонентів, в диференціації за значеннєвими відтінками, за стилістичною забарленістю.

Згідно з теорією опозицій М.С Трубецького [1, 175] в межах біномів існують такі типи синонімічних опозицій з наступними ознаками:

- кількісним складом,
- зв'язком між компонентами опозиції.

Відповідно до ознаки кількісного складу компоненти-синоніми біномів належать до парних синонімічних опозицій. Наприклад, *right and proper*:: правильний, *books and corners*:: кутки і завулки; *Brown Jones and Robinson*:: прості, звичайні англійці. Останній приклад, що представляє власні імена, утворює особливу групу серед біномів — компонентами яких є парні синоніми. У таких словосполученнях помітний перехід власного імені від предметної номінації до сигніфікації, виділення конкретної оцінки денотата. Внаслідок наявної нейтралізації видових відмінностей іменників і збереження їхнього спільного родового значення виникає тотожність властивої їм семантики в контексті бінома (тринома), в результаті чого можна говорити про характерні між ними відношення абсолютної синонімії [2, 12].

За зв'язком, який існує між синонімічними елементами біномів, визначають такі типи опозицій: привативну, абсолютну, градуальну.

Привативні синонімічні опозиції, які характеризуються тим, що один з їх елементів має якусь ознаку, а інший — ні, поділяють на такі:

- а) опозиції, в основі яких лежать гіпо-гіперонімічні відношення;
- б) опозиції, що базуються тільки на одній спільній чи відмінній ознаці.

Компоненти-синоніми парних словосполучень, яким властиві відношення семантичної аддиції, є складовими вищого класу, з іменем якого вони пов'язані видо-родовими чи гіпо-гіперонімічними відношеннями. Наприклад, *father and mother*:: батько і мати — батьки, *day and night*:: день і ніч — цілу добу.

В основі абсолютної опозиції компонентів-синонімів лежить відношення перетину між сумісними поняттями, інакше компоненти-синоніми біномів є абсолютними з семантичною і стилістичною тотожністю. Наприклад, *by leaps and bounds*:: дуже швидко, *rest and recreation*:: відпочинок.

Компоненти-синоніми градуальної опозиції характеризуються різним ступенем або градацією однієї й тієї ж ознаки. Наприклад, *honestly and truly*:: чесно, *sick and tired*:: дуже змучений.

За компонентним аналізом синонімічні одиниці біномів визначаються як слова з однаковим денотатом, чи однаковим денотатним компонентом, але відрізняються конотацією, чи конотативними компонентами. Сучасний підхід до класифікації синонімів спирається на дефініцію синонімів, як слів з конотативними розбіжностями. В межах конотації компоненти-синоніми біномів протиставляються за оцінно-емотивними та експресивними диференційними ознаками. Наприклад, пари біномів, що містять слова-синоніми з наявною конотацією експресії: *arty and crafty*:: показний; з наявною оцінною та емотивною конотаціями *tastes and habits*:: смаки та звички, *clear and clean*:: чистий.

В межах конотації компоненти-синоніми протиставляються і за стилістичними ознаками, оскільки це один з важливих стилістичних засобів вираження, виконуючи функції представлення одного і того самого явища в різних аспектах, відтінках і варіантах. Оскільки компоненти-синоніми біномів належать до різних стилів мови (літературний, поетичний, науковий, публіцистичний; розмовний), вони одночасно є і різностильовими синонімами: *spunk and courage* (розм. і літ.). І.В. Арнольд [3, 117] визначає синонімічні пари, як наприклад, *wear and tear*: емпатичними стилістичними засобами, що широко вживаються як в розмовному, так і літературному стилях (поет. *the wear and tear of modern city life* \ розм. *When you calculate the value of the car you must allow for wear and tear.*)

Порядок розташування компонентів-синонімів біномів, яким властивий синонімічний тип зв'язку, може ґрунтуватися на таких фонетичних особливостях лексичних одиниць-алітерації: *zig (s) and zag (s)*, *twist and turn*, *meeek and mild*; асонансу: *lock and block*, *bag and baggage*, *bear*

and forbear, trials and tribulations, part and parcel, rough and tough; рими: fair and square, moan and groan, odds and ends. На основі чого розрізняють симетричні, вище наведені біноми, і несиметричні. Несиметричні парні словосполучення містять компоненти різної довжини: bag and baggage, bear and forbear, trials and tribulations, part and parcel і являються прикладами часткової і повної редублікації.

Проведений аналіз синонімії компонентів бінарних словосполучень виявив, що явище синонімічності серед складових англійських біномів не є випадковим, а зумовлене потребою поглибити і диференціювати висловлювання, потрібне для оформлення думки. Синоніми не просто підсилюють певну ознаку поняття, а одночасно доповнюють його, і в цілому два компоненти-синоніми поставлені разом, досягають більшої виразності, і функціонують в мові, як один з способів вираження емоцій.

Література

1. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка. — М.: Высш. шк., 1986. — 295 с.
2. Дайнеко В.В. Структурно-семантические и коммуникативно-прагматические особенности парных словосочетаний современного английского языка: Автореф. дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.04. — К., 1988. — 25 с.
3. Трубецкой Н.С. Избранные труды по филологии. — М.: Прогресс, 1987. — 559 с.

Iryna Salyak. The Synonymy of the Elements of the English Binomials. The article provides some insights into the complex description of the synonymical aspect of the elements combining the binomials. Much attention is paid to the analysis of structural - semantic and functional - stylistic characteristics of the elements - synonyms. The elements are normally combined on their similarities and differences or contextual features. It is investigated that such phonetic phenomenon as alliteration effects the formation of the binomials.

Волегица Сімонок

АНТРОПОЦЕНТРИЧНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

В основі мовної картини світу лежить принцип відображення. Відображення як база мисленневих процесів принципово однакова у всіх людей, незалежно від того, носіями якої мови вони є, однак мовне вираження наслідків цих процесів у різних мовах є різним.

Для людини, як носія будь-якої мови реальний світ (матеріальний та фізичний) існує, за Б.О. Серебренниковим, у вигляді: 1) самої реальної дійсності; 2) першої сигнальної системи (рівень чуттєвого сприйняття дійсності); 3) другої сигнальної (вербальної) системи дійсності — мови.

Розглядаючи питання про картину світу, розрізняють “мовну” та “концептуальну” картини світу. Основними елементами першої є семантичні поля, друга складається з понять і надпонять, які є “константами свідомості”. Картина світу не обмежується словником, хоч останній є важливим її компонентом. З суто лінгвістичного погляду протиставлення мовної картини світу (МКС) та концептуальної картини світу (ККС) пов’язане з розрізненням поняття і значення. Ця проблема виникає всюди, де говориться про мовне моделювання дійсності. Г.А. Брутян, розрізняючи ці поняття, вважає, що серцевиною ККС є інформація, наведена в поняттях, а головним для МКС є знання, що закріплені у словах та словосполученнях конкретних мов. Г.А. Брутян робить висновок, що основний зміст належить концептуальній картині світу. За її межами залишаються периферійні ділянки, які виступають як носії додаткової інформації про світ. Інформація ККС і тієї частини МКС, які збігаються при накладанні одна на одну, є інваріантною, тобто незалежною від того, якою мовою вона висловлена, формуючи універсальні понятійні категорії або понятійні поля (*les champs conceptuels*). І навпаки, інформація, яка перебуває на периферійних ділянках, тобто залишається за межами концептуальної моделі, варіюється від мови до мови. Понятійні поля є “лексичною множиною”, яка організована